

Özyanıkoğlu, Hacer; şahin, Cengiz. (2022). “Türkiye’deki Hindistan, Bollywood ve Kast Algısına Yönelik Bir Araştırma”. *Asya Araştırmaları Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*. 6 (1), 71-88.

Araştırma Makalesi

TÜRKİYE’DEKİ HİNDİSTAN, BOLLYWOOD VE KAST ALGISINA YÖNELİK BİR ARAşTIRMA*

A Research on India, Bollywood and Caste Perception in Turkey

Hacer ÖZYANIKOğLU**

Cengiz şAHİN**

Öz

Hindistan dünyanın en büyük ikinci nüfusuna sahip olan ülkesidir. Bununla birlikte geniş bir yüzölçümüne sahip olan bu ülke yüzyıllar boyunca birçok topluluk, kültür ve dine ev sahipliği yapmıştır. Sahip olduğu farklı ve renkli kültürler dünyadan birçok insanın ilgisini çekmekte ve her yıl milyonlarca turist ağırlamaktadır. Bollywood film sektörünün dünyaca ünlü, simge haline gelmiş bazı ünlüleri Türkiye’de oldukça ilgi çekmektedir. Ayrıca Türkiye’de son dönemlerde özellikle Kanal 7’de yayımlanan Hint dizilerinden kaynaklı Hindistan’a olan ilgi artışı bu araştırmanın hazırlanmasına sebep olmuştur. Ayrıca Hindistan’da kast sisteminin hala devam ediyor olması oldukça ilginçtir. Bu araştırma Türkiye’deki insanların Hindistan, Bollywood ve kast sistemine yönelik bakış açılarını incelemek için yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: *Hindistan, Bollywood, Kast Sistemi, Türkiye.*

Abstract

India is the country with the second largest population in the world. This country, which has a wide area, has hosted many societies, cultures and religions for centuries. Their diverse and colorful culture attracts many people from all over the world and welcomes millions of tourists every year. The increasing interest in India due to the Indian TV series broadcast on Kanal 7 in Turkey recently led to the preparation of this research. Some world-famous and iconic celebrities of the Bollywood movie industry also attract great attention in Turkey. It is interesting that the caste system still continues in India. This research was conducted to investigate the perspectives of people in Turkey on India, Bollywood and caste system.

Keywords: *India, Bollywood, Caste System, Turkey.*

* Geliş Tarihi / Received: 28.05.2022, Kabul Tarihi / Accepted: 29.06.2022. DOI: 10.34189/asyam.6.1.005

** Yüksek Lisans Öğrencisi, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Mimarlık ve Güzel Sanatlar Fakültesi Görsel İletişim Tasarımı Bölümü, hacerozyanikogluu@gmail.com, ORCID ID:https://orcid.org/0000-0003-2099-1908

** Dr. Öğr. Üyesi, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Mimarlık ve Güzel Sanatlar Fakültesi Görsel İletişim Tasarımı Bölümü, cengizsahin@aybu.edu.tr, ORCID ID:https://orcid.org/0000-0002-8348-0913

Giriş

Hindistan dünyanın en büyük yedinci coğrafyasına ve en büyük ikinci nüfusuna sahip bir ülkedir (Can, 2015). Dünyadaki birçok insanın oldukça ilginç bulduğu Hindistan'da yaklaşık 900 dil konuşulmaktadır. Batısından doğusuna, güneyinden kuzeyine gidildikçe diller, gelenekler, adetler, kültürler, dinler oldukça farklılık göstermektedir. Geniş bir coğrafyaya sahip olduğundan dolayı çeşitli kültürel zenginliklere sahiptir. Çok farklı dinî inançların bir arada bulunduğu ülkede etnik toplulukların yapılarını inceleyen *Joshua Projesine* göre Hindistan'da %80,5 oranında Hindu yaşamaktadır (Joshua Project, 2018). Hinduizm'i İslam, Budizm, Sikhizm gibi dinler takip etmektedir. Baskın bir Hindu yapı olması sebebiyle din; ülkenin toplum yapısını, yaşam stillerini, gelenek ve öğretilerini de şekillendirmiştir. Öyle ki ülkede yaşayıp farklı inançlara sahip olan insanlar bile toplumsal düzen ve yaşam stili haline gelmiş bu düzene ayak uydurmuştur. Hindistan'da din ve sosyal hayat birbirinin tamamlayıcısıdır. Hintli insanların çoğunun gündelik hayatını şekillendiren en büyük faktör din unsurudur. Din, günlük işlerden eğitim ve politikaya kadar hayatın her safhasına nüfuz etmiştir. Dolayısıyla din, Hindistan'da bir yaşam tarzıdır. Bu dinler arasında özellikle Hinduizm, bütün Hindu gelenek ve ritüellerinin ayrılmaz bir parçasıdır (Kutlutürk, 2014). Bu inanç sistemi Hindistan'daki insanları yemeklerinden kıyafetlerine, sosyal sınıflara, insanlar arası iletişimden toplumsal yaşayış biçimlerine kadar etkilemiştir ve hala da etkilemektedir.

İnanç, gerçekte kesin olan bir şeyin kanıtlanması için ampirik kanıtlar olsun veya olmasın bir kişinin zihninde oluşan duruma verilen isimdir. İnançlar herhangi bir somut kanıt olmadan insanların metafizik boyutunda bir şeye sadakat gösterip, itimat etmesi ve güven duymasıdır. Hindistan'daki bu inançlara olan sıkı bağlılık Hinduizm temelli sosyal yapıyı ve inanç sistemini nesilden nesile aktarılmasını sağlamıştır. Kast sistemi de bu düzenin yapı taşlarından bir tanesidir. Kast sistemi insanların birbirleriyle olan ilişkisinden yemek yeme stillerine kadar toplumsal yapıyı şekillendirmektedir. Dalitler de bu yapının ağır yükünü en fazla taşıyan sınıftır. Bu insanlar toplum tarafından dışlanmakta ve hala hor görülmektedir.

Bu makale, özellikle son yıllarda Türkiye'de oldukça gündemde olan Hint dizi ve Bollywood sektörüne Türkiye'deki algıya yakın bir çerçeveden bakmak amacı ile yazılmıştır. Bununla birlikte bilinenin aksine Hindistan'daki kast sistemi ve toplumsal yapının farklılığı ile ilgili Türk halkının görüş ve düşünceleri ölçülmeye çalışılmıştır. Bu ölçüm Türkiye'de yaşayan farklı yaş, konum, meslek ve gelir düzeyine sahip olan 140 kişiye anket şeklinde uygulanmıştır.

Yöntem

Bu çalışmada, Türkiye'deki Hindistan, Bollywood ve kast sistemine yönelik algının ölçülmesi amaçlanmaktadır. Öncelikle Hindistan, Bollywood ve kast sistemi incelenmiş; ardından bunların birbiriyle olan ilişkisi değerlendirilip Türkiye bağlamında bakış açıları ve algısal anlamlandırmaya ilişkin mevcut durum analizi yapılmıştır. Araştırma kapsamında genel algıyı ölçmek için hazırlanmış olan Türkiye'deki Hindistan Bollywood ve kast sistemi algısına yönelik araştırma anketi, Türkiye'de yaşayan farklı yaş aralıklarındaki genel bir hedef kitleye uygulanmıştır. Katılımcılar ise; her yaş düzeyinden, her meslekten, farklı görüşlere sahip 140 kişidir ve gönüllü şekilde araştırmaya dahil olmuşlardır. Hedef kitlenin tercih edilmesinin sebebi genel algıyı ölçümlemede Türkiye'de yaşayan insanların yaklaşımlarını inceleyip genel düzeyde bir araştırma sonucu elde etmektir. Sonuçlar analiz edilerek araştırma sonlandırılmıştır.

Hindistan

Bhārat Gaṇarājya; yani Hindistan Cumhuriyeti olarak tanımlanan Hindistan, dünyanın en büyük yedinci coğrafyasına ve en büyük ikinci nüfusa sahip ülkesidir. Hindistan sınırları Görsel 1'de sunulmuştur.

Görsel 1. Hindistan Haritası

Hindistan adı, eski Farsça *İndus* adından türetilmiştir. İndus, eskiden İndus Nehri ve çevresinin adı olarak kullanılmıştır. Eski Yunanlılar Kızılderilileri Hintliler olarak adlandırmıştır. Hindistan, Hindistan Anayasasında ve Hindistan'ın birçok dilinde *Bhārat* olarak adlandırılmaktadır. *Bhārat* adı Hinduizm'in efsanevi kutsal kralları olan Kral *Bhārata*'nın adından türetilmiştir. Yukarı Himālayalar'ın oluşturduğu fiziksel bariyer ülkenin kültürünü yüzyıllarca dış etkenlerden korumuş ve bugüne kadar pek değişmeden gelmesini sağlamıştır. Yıllar boyunca kendini koruyan bu kültür, kendi içerisinde de coğrafyanın genişliğinden kaynaklı olarak oldukça çeşitlilik göstermektedir. Tarihi, edebiyatı, kültürü, dini, dili, mutfağı ve coğrafyasıyla Güney Asya'nın oldukça renkli bir ülkesi olan Hindistan'ın resmî dili Hintçe ve İngilizcedir (Can, 2015). Bununla birlikte ülke içerisinde yaklaşık olarak 900 dil konuşulduğu bilinmektedir. Bu çeşitliliğin sebebi ülkenin yer aldığı coğrafi bölgenin oldukça geniş bir alan kaplaması ve tarih süresince çok çeşitli uygarlıklara ev sahipliği yapmış olmasıdır. Hindistan, yirmi sekiz tane eyalet ve yedi tane birlik bölgesinden oluşan bir Federal Cumhuriyettir. Aslına bakacak olursak, aynı bayrak altında toplanmış onlarca farklı topluluk yaşamını sürdürmektedir. Hindistan aile yapısında çekirdek ve geniş aileler yer almaktadır. Hint aile yapısında evin reisi babadır. Evin geçimini sağlamak ve geleceğe yönelik tüm kararları almak babanın işidir. Ülke genelinde kadınlara verilen değer oldukça düşüktür. Kadının kültürü ve dinî değerleri çocuklarına öğretmek ve aileyi parçalanmaktan korumak gibi hayati görevleri vardır. Kadın haklarını savunan birçok kanun olmasına rağmen, ülke genelinde birçok kadın hala ikinci sınıf insan muamelesi görmekte ve toplumun yükünü sırtında taşımaktadır.

Kadınlarla ilgili yaşanan sorunların başında tecavüz, şiddet, taciz, Sati, çocuk yaşta evlilikler, eğitim, çeyiz ölümleri ve aile içi şiddet gibi korkunç vakalar gelmektedir.

Hinduizm

Bir insanın gündelik hayatını şekillendiren en büyük faktör din unsurudur. Hindistan’da din ve sosyal hayat birbirinin tamamlayıcısıdır. Din, günlük işlerden eğitim ve politikaya kadar hayatın her safhasına nüfuz etmiştir. Dolayısıyla din, Hindistan’da bir yaşam tarzıdır. Bu dinler arasında özellikle Hinduizm, bütün Hindu gelenek ve ritüellerinin ayrılmaz bir parçasıdır (Kutlutürk, 2014). Hinduizm’in temel bir ibadet, inanç ve düsturu yoktur. Nasıl ortaya çıktığı hakkında farklı görüşler olsa da net olarak hangi kaynaktan geldiği bilinmemektedir. Hinduizm’in günümüze kadar varlığını devam ettirmesini sağlayan önemli hususlardan biri Hinduların dinî gelenek ve inançlarına büyük önem vermeleri ve bunlara sahip çıkmalarıdır. Bunun canlı örnekleri günümüzde açıkça görülmektedir. Örneğin, Aşoka dönemine ait (M.Ö. 3. yüzyıl) “Aslanlı Sütun Başı”nın Hindistan’da ulusal amblem olarak tercih edilmiş olması, Hindistan bayrağının altında yazılı olan ve “Doğruluk tek başına zaferdir!” anlamına gelen “*Satyameva Cayate*” ifadesinin, Hinduizm’in kutsal metinlerinden biri olan *Mandokya Upanişad*’dan alınmış olması, Hindu dininin ve kültürünün günümüze kadar devam eden etkisini açıkça göstermektedir (Kutlutürk, 2014). Hindular Hinduizm’i bir hayat felsefesi haline getirdiklerinden dolayı din ile yaşayışı birbirinden ayırmak doğru bir yaklaşım olmayacaktır. İnsanların dine ve geleneklere olan koşulsuz bağlılığı ve sürekliliği ile yıllar boyunca kültürleşmiş olan bu din olgusu nesiller boyunca aktarılabilmiştir.

Hinduizm sadece gündelik yaşamı değil, ölüm ve sonrasında yapılacak ritüelleri de belirlemektedir (Kutlutürk, 2014). İnsanoğlu varoluşundan bu yana her zaman ölümden sonraki hayata inanmıştır ki bu sebeple dinlerde cennet- cehennem, bireyin eşyalarıyla gömülmesi, reenkarnasyon gibi inanış ve eylemler görülmüştür. Hindu bir kişi öldüğünde yakınları, ölen kişi için son görevini yerine getirmek zorundadır. Görsel 2’de örnek bir *kremasyon* işlemi gösterilmiştir.

Görsel 2. Kremasyon

Hindu inancına göre ölen bir bireyin ruhu ancak yakıldığı zaman huzur bulmakta ve bedenini terk etmektedir. Ayrıca yakılan beden küllerinin nehre atılması da kişinin bir sonraki yaşamına daha çabuk erişmesine yardımcı olmaktadır. *Varanasi* ölüm törenleri Hindular için ayrı bir önem taşımaktadır. Çünkü Ganj nehri *Varanasi*’de bulunmaktadır. Zira Ganj Nehri’nin ölen kimsenin manevi kirlerini ve günahlarını temizlediğine inanılmaktadır. Görsel 3’te yakma işlemi öncesi hazırlık süreci görülmektedir.

Görsel 3. Ghat, Yakma İşlemi Öncesi

Cesetler ‘*ghat*’ adı verilen, tahtaların üst üste yığılmasıyla oluşturulmuş düzeneğin içine yerleştirilip yakılmaktadır. Yakma işlemi sonrası insanlar nehre gidip yıkanmakta ve yakınları külleri toplayarak bir kabın içine koymaktadır. Bu kap bir süre ölen kişinin yakınlılarının evinde kalmakta, sonrasında Ganj nehrine yeniden dökülmektedir.

Kast Sistemi

“*Kast*” kelimesinin kendisini tanımlamak sanıldığından daha zordur. Risley, bunu “ortak bir adı taşıyan aileler veya aile grupları topluluğu; efsanevi bir atadan, insan veya tanrısal bir ortak soydan geldiğini iddia etmek; aynı kalıtsal çağrıyı takip ettiğini iddia ederek ve bir fikir verme yetkisine sahip olanlar tarafından tek bir homojen topluluk oluşturma olarak kabul edilir” şeklinde tanımlamıştır (Hutton, 47). Kast piramidi sırayla; Brahmanlar (din ile uğraşanlar), Kshatriya (askerler), Vaishya (tüccarlar), Shudra’dan (işçiler) oluşur. Kast dışı tutulanlar da Paryalar (dokunulması yasak olanlar) olarak adlandırılır (Büyükbahçeci, 2016: 240). Hint kast sisteminin kökeni ile ilgili birçok farklı teori bulunmaktadır. Bu teorilerden biri; Hinduların kutsal kitaplarından biri olan *Vedalar*’a göre ilk insan olan Purusha’nın bir toplum yaratmak için kendini yok ettiği ve başından Brahminleri, omuzlarından Kshatriyaları, midyesinden Vaishyaları, ayaklarından da Shudra’ları yarattığı yönündedir.

“11. *Purusha*’yı böldüklerinde onu kaç parça yaptılar? Onun ağzı ne oldu? Kolları, bacak ve ayaklarına ne dendi?

12. Onun ağzı *Brāhman* oldu, kolları savaşılar, bacakları *Vaişyalar* oldu; ayakları ise *Sudralar*.

13. Ay onun aklından, güneş onun gözlerinden doğdu; Indra ve Agni ağzından, Vayu ise soluğundan türedi” (Kaya, 2003: 33).

Kastın üst tabakasında rahipler ve bilginlerin oluşturduğu Brahmin sınıfı yer almaktadır. Brahmin sınıfı yaratıcının yarattığı ilk kast sınıfı olarak tanımlanır. Joshua Projesi makalesine göre Brahmin kastının bir üyesi sayılan Hindistan’ın nüfusu yaklaşık 60.481.000 kişidir. Bu, toplam Hint nüfusunun yaklaşık yüzde 4,3’ünü oluşturmaktadır (Joshua Project, 2018). Dinî ve kültürel çeşitlilik nedeniyle Brahminler alt kasta bölünmüştür. Sadece bazı üyeler rahiptir, diğer üyeler eğitimci, kanun koyucu, akademisyen, doktor, yazar, şair, toprak sahibi ve politikacı olabilmektedir. İkinci kast sınıfı, Brahman’ın omuz ve kollarından yaratılan Kshatriya’dır; yani yönetici ve asker sınıfıdır. Kshatriya terimi, otorite ve güç anlamına gelen Kshatra’dan gelir. Bu yetki ve güç, başarılı bir liderliğe değil, daha çok belirli bölgeler üzerindeki egemenliğe dayanmaktadır (Kelete, The Religion100Q). Bu kast sınıfı yönetici ve askerlerden oluşmaktadır. Karakter bakımından cesur, savaşçı, lider gibi özelliklere sahip olan Kshatriyalar, toplumu Brahminler ile yönetmektedir. Fakat Brahminler kendilerini Kshatriyalardan üstün görmektedir. Bunun sebebi Vedalar’da Brahminlerin kendi kendine yetebilecek güce sahip olduğundan bahsedilmesidir. Vedalar Hinduizm’in kutsal metinleridir. Kshatriyalar ise her zaman Brahminlere bağlıdır. Üçüncü kast sınıfı Vaishyalardır. Vaishyalar tüccarlar olarak bilinmektedirler. Genel olarak, tarım, hayvancılık ve ticaretle uğraşmaktadırlar. Üst kastlar tarafından sömürülmeye oldukça açık olan Vaishyalar herhangi bir başkaldırıda bulunmamıştır. Bunun sebebi dinî açıdan sosyal olarak doğru ve doğal kabul edilmesidir. Son kast ise Shudralar’dır. Shudralar toplumun en alt kastı olduğu için topluma hizmet etmesi gereken kişilerden oluşmaktadır. İşçiler, köylüler, zanaatkarlar ve hizmetçiler bu kastın mensuplarıdır. “Görev... Bir Shudra’nın görevi, iki kez doğmuş, tarım ve sığır yetiştiriciliği ve ticaret, zanaatkarlar ve saray zanaatkarlarının mesleği” (Rao, 61). *Maharashata Destanının* bir parçası olan ve kutsal bir metin olarak kabul edilen *Bhagavad-Gita*’da “ve Shudraların doğal görevi de hizmetten ibarettir.” (Bhavad Gita, 59) ibaresi geçmektedir. Bu da Shudralar’a bir hizmet amacı verildiği iddiasını destekler. İnsanlar Shudralar’ın hiçbir özelliğe sahip olmadığını ve bu yüzden bu kasta mensup olduklarını düşünmektedirler. Kast grupları fedakarlıklarına olan inançları bakımından da ayrılmışlardır ve Shudraların toplum için herhangi bir fedakârlık yapmadığına inanılmaktadır. Toplumdaki dışlanmışlığa en çok maruz kalan grup oldukları için anti Brahmanik gruplara destek vermişlerdir. Bu kastların dışında bir de ‘dokunulmazlar’ olarak adlandırılan kesim bulunmaktadır. Bu grup herhangi bir kast grubuna dâhil edilmemiştir. Dokunulmazlar genel olarak toplum tarafından pis iş olarak tabir edilen kirli kıyafetleri yıkayan, kanalizasyon temizleyen, ölü hayvanları temizleyen insanlardan oluşmaktadır. Eski zamanlarda bu kişilerin sokaklara girmesi yasaklanmıştır. Bu kişilerle herhangi bir temas girildiği takdirde kirlenildiğine inanılmaktadır. Ve ayrıca bu teması sağlayan kişi veya kişiler ağır bir biçimde cezalandırılmaktadır. Kastlar arasında uyulması gereken kesin kurallar ve öğretiler bulunmaktadır. Kastlar arası geçiş herhangi bir şekilde müsamaha gösterilmemektedir. Herhangi bir kasta sahip olan bir birey kendi kastından kaçınmak isterse bu kişinin bir sonraki hayatında daha alt bir kasta şanssız bir şekilde doğacağına inanılmaktadır. Kast sisteminin en önemli iki kısıtlaması evlilik ve mesleki kısıtlamadır. Bunun yanı sıra yemek alışkanlıklarını ve sosyal etkileşimlerini de etkilemektedir. Eğer bu tabakaların üyeleri kendi örf ve adetlerine bağlı kalıp, Tanrı için yaptığı ibadetleri aksatmaz ve bütün işlerini O’nun için yaparsa, muradına erer. Kastlar arasında geçerli olan kısıtlamalara şu örnekler de gösterilebilir: Başka bir kişiye ait olan yemek artığının yenilmesi yasaktır ve bu yüzden herkes sadece kendi payına düşen yemeği yemek zorundadır. Eğer sofradakilerden herhangi biri tek ve aynı tabaktan yemek alırsa, tabakta kalan yemek artık olur ve sofraya elini uzatan ikinci kişi artık yemeği yemek zorunda kalır. Bu ise yasaklanmıştır.

Festivaller

Hindistan farklı dinlerden insanları barındıran bir ülke olması sebebi ile oldukça zengin festival ve bayram kültürüne sahiptir. Farklı bölgelerin kendine ait festival ve bayramları olduğu gibi ülke genelinde de kutlanan onlarca tören vardır.

Holi Festivali, Hintlilere göre evrenin yeniden canlanması ve bahar bayramıdır. Görsel 4’te Holi Festivali’nden bir örnek sunulmuştur.

Görsel 4. Holi Festivali

Holi’nin amacı yaşamın sürekliliğini devam ettirmektir. Bu sebeple kurallara aykırı davranmak, geleneksel uygulamalardan uzaklaşmak, yasaları çiğnemek, utanma duygusunu bir süreliğine kaybetmek normal karşılanmaktadır (Arslan, 2014). Holi Festivali, yumuşak güç unsuru olarak yurtdışı pazarında da kabul görmüştür. Globalleşen ve insanlar tarafından oldukça ilgi çeken bu festival, dünyanın birçok ülkesinde kutlanmaktadır.

Kumb Mela, on iki yılda bir Magha ayında kutlanan büyük bir Hindu bayramıdır. Görsel 5’te Kumb Mela Festivalinden bir örnek sergilenmiştir.

Görsel 5. Kumb Mela

Kumb Mela, dünyanın en büyük organizasyonlarından biridir. Efsaneye göre süt okyanusunun çalkalanması sırasında ortaya çıkan, ölümsüzlük iksiri olarak da bilinen *Amrita*'dan kötü ruhlar pay isteyince tanrılar, içinde *Amrita*'nın bulunduğu kupayla kaçmak isterler. Bu kaçış sırasında kupadan dört damla iksir dökülür. Bu iksirin döküldüğü yerler Ganj Nehri'ne kıyısı bulunan Allahabad, Haridvar, Nasik ve Uccain'dir. Bu bayram özellikle bu dört yerde kutlanır. Bayram günü Güneş, Ay ve Jüpiter'in konumuna bakılarak hesaplanır (Can, 2015). Hindular bu bayramda bu kutsal saydıkları yerlere giderek güneş doğarken ve batarken nehirlerde yıkanmaktadır. Bunu ruhlarını arındırmak için yapmaktadırlar. Özellikle Ganj'in insanı arındırma, kötülükleri uzaklaştırma ve kişiyi kurtuluşa götürme gibi özelliklere sahip olduğu düşünülmektedir.

Divali, Hindistan'ın en ünlü ve en görkemli festivallerinden biridir. Genellikle ışık festivali olarak da bilinmektedir. İnsanlar bu festivalde evlerini ve birçok yeri kil lambaları ve Ashok yaprakları ile süslemektedir. Divali Festivali, Hinduizm dışında birçok din tarafından da kabul görüp kutlanmaktadır. Hinduizm'de *Ramayana Destanında* geçen Lord Rama'nın Ravana'ya karşı gelip zafer kazanması olayı, sonra eşi Sita ve kardeşi Lakshmana'ya kavuştuğu için önemli bir bayramdır. Karanlığın ve cehaletin bilgi ve maneviyatla aydınlatılabileceğini de simgelemektedir. Görsel 6'da Diwali'den örnek bir fotoğraf kullanılmıştır.

Görsel 6. Diwali

Durga Puca, gücünü dişil enerjiden almaktadır. Tanrıça Durga'nın savaşçı ve güçlü yapısının kutlandığı önemli bir festivaldir. Festivalin merkezi Kalküta'dır. Festival dokuz gün sürmektedir ve bu süre boyunca dükkanlar çeşitli indirimler yapar, en iyi tiyatro oyunları oynanır ve doyasıya kutlanır.

Ganesh Chaturti, fil başlı tanrı Ganesh adına düzenlenen bir festivaldir. Bu 10 günlük festival sürecinde insanlar çeşitli ritüeller yapmaktadır. Oruç tutmak, ilahiler söylemek, dualar etmek bunlardan bazılarıdır. Festival, insanlar tarafından yapılan Ganesh heykellerinin nehir, deniz gibi bir suya bırakılmasıyla son bulmaktadır.

Görsel 7. Ganesh Chaturti'den Bir Kutlama

Bu festivallerin dışında Dussehra, Hemis, Navratri, Gangasagar Mela, Canmastami, Ramnavi gibi birçok festival bulunmaktadır.

Hint Dansları

Hint danslarının kökeni Hint müziği gibi çok eskilere dayanır ve mitolojik etkiler taşımaktadır. Mitolojik açıdan bakıldığında, Hint coğrafyasında dansın, tanrı Şiva'nın ünlü Tandava dansından oluştuğu söylenmektedir. Hindu dansı ilk kez Bharata tarafından *Natyashastra* adlı kitapta sistematize edilmiştir (Akın, 2021: 251). Şiva Hinduizm'in en önemli 3 tanrısından biridir. 'Yok eden' olarak nitelendirilen Şiva sürekli dans etmektedir ve bir ayağı hep havadadır. İnanışa göre Şiva ayağını indirdiğinde dünya yok olacaktır. Bu sebeple tasvirlerinde bir ayağı hep havadadır. Görsel 8'de Şiva tasvirine yer verilmiştir.

Görsel 8. Şiva Tasviri

Hindistan'da insanlar daha çocuk yaşta dansları öğrenmeye başlamaktadırlar. Bu sebeple insanların çoğu dans etmeyi bilmektedir. Hatta Bollywood sektöründe çalışmak için dans etmeyi bilmek bir zorunluluktur. Dans salt eğlence için var olmaktan çok duyguların bedensel dille ifade edilmesi anlamı taşımaktadır. Her dans hareketinin kökeni temel dokuz duyguya (rasa) dayanmaktadır. Bunlar; Hashya (Mutluluk), Krodha (Öfke), Bhibasta (Nefret), Bhaya (Korku), Shoka (Acı), Viram (Cesaret), Karuna (Merhamet), Adbhuta (Merak), Shanta (Huzur)'dır. Temelde Hint klasik dansları dört çeşittir. Bharat Natyam, Kathakali, Kathak ve Manipura dansları klasik Hint dans çeşididir. Ve her bir dans çeşidi farklılık gösterir (Akın, 2021: 251). *Bharat Natyam*, kadınlar tarafından sergilenen tek kişilik bir dans gösterisidir. Temelde el, kol ve yüz hareketlerine dayanmaktadır. *Kathakali*, Hindistan'ın Kerala bölgesinde yapılan bir dans çeşididir. Köken itibari ile tapınaklarda sergilenen, belirli bir olayı anlatan geleneksel, ritualistik, dinsel, klasik bir Hint dansı türüdür (Can, 2015: 40). *Kathak*, 'hikâye anlatan' anlamına gelmektedir. Kuzey Hindistan'da, Uttar Pradeş'te ve Pencap'ta oldukça popüler olan bir dansdır. Dans bir kadın ve erkeğin hikâye anlatarak dans etmesi şeklinde gerçekleşmektedir. Manipura, Kuzeydoğu Hindistan'da Manipur'un dağ kesiminde yaşayan halkları tarafından yapılan bir dans çeşididir (Akın, 2021: 251). Hindistan köklerini ve geleneklerini gelene ek şeklinde aktaran nadir coğrafyalardan biridir. Bunu Hindistan'a dair her detayda ve her motifte gözlemleyebiliriz. Bu sebeple modern danslarda da klasik Hint danslarının izlerini oldukça bariz şekilde görmekteyiz.

Bollywood

Hint (Bollywood) filmleri Asya toplumlarında önemli bir kültürel role sahiptir. Sadece eğlence olarak değil, aynı zamanda izleyicileri kökleriyle temas halinde tutmayı, ana dillerinin kullanımına değer vermeyi ve gençlere Hint aile hayatından örnekler sunmayı amaçlıyor (Johal, 2004). Bollywood, dünya

genelinde en çok film üreten film sektörlerinden biridir. Bollywood Hindistan'daki film sektörlerinden yalnızca biridir. Bollywood dışında Bengali, Marathi, Tamilce, Telugu ve Malayalam dillerinde filmler çeken bölgesel sinema endüstrileri de bulunmaktadır. Fakat Bollywood genellikle tüm Hindistan sinemasını anlatmak için kullanılır. Hint sinemasının dünyaya tanıtılmasında önemli noktalardan birisi, bir döneme damgasını vuran Awaara Hoon şarkısı ve Raj Kapoor'dur. Raj Kapoor, Charlie Chaplin'den esinlenerek sıradan insan kavramını Hint sinema endüstrisine kazandırmış ve dünya genelinde kabul görmüştür. Baş rolünde oynadığı Awaara filminde kullanılan Awaara Hoon adlı şarkı, Mukesh tarafından seslendirilen bir film müziğidir. Bu film, Kapoor'un "idealist Chaplin sıradanlığı" tasvirine öncülük etmiştir (Thompson ve Boardwell, 2003: 409). Hint film endüstrisi ayrıca turizme, yerel film üretimine, iş yaratmaya, ekonomiye, teknolojik ve kültürel kazanımlara önemli katkılarda bulunmuştur. Film yapım dünyasında ilk beşte; Hindistan, Amerika Birleşik Devletleri, Fransa, Birleşik Krallık ve Japonya yer almaktadır. Hindistan'da bu katkının %79'u gişeden, %15'i ek gelirden ve %6'sı evlerde izlenen filmlerden gelmektedir (İri, 2013: 30).

Bollywood, kendi kültürüne ait mihenk taşlarını içerisinde barındırmaktadır. Hint filmlerinde birçok film sektörünün aksine kıyafetler, mekanlar, duygular, topluluklar ve tüm detaylar rengarenktir. Yumuşak güç kapsamında değerlendirilebilecek birçok faktör bulunmaktadır. Çünkü, Bollywood filmleri kendi toplumunu ve geleneklerini bariz şekilde izleyicinin önüne koyar. Filmler içerisinde düğünler, inançlar, ritüeller, ölümler, bayramlar gibi birçok toplumsal figüre yer verilmektedir. Mekanların ve kıyafetlerin ihtişamı her zaman ön plandadır. Karakterler tüm duygularını apaçık şekilde izleyiciye aktarmaya çalışmaktadır. Filmlerin en büyük rengi ise danslar ve müziklerdir. Müzikler yalnızca arka planda veya filmde bağımsız şekilde yer almamaktadır. Film içerisinde herhangi bir müzik çaldığında tüm karakterler senkronize bir biçimde dans etmeye başlar. Hindistan'da dansın ve müziğin önemi her alanda kendini bir şekilde göstermektedir. Bollywood filmlerinde kahramanlar çoğu zaman idealize ve gerçeküstü olarak yaratılmıştır. Örneğin, bir karakter ince bir ip üzerinden motosikletiyle geçebilmektedir veya bir anda beş veya on metre zıplayıp onlarca adamı öldürebilmektedir. Bunun yanı sıra çoğu Hint filmde bir sosyal mesaj görmek oldukça olasıdır. Dünya genelinde en çok tanınan aktörlerden olan Aamir Khan'da bu filmlerin en bilinen isimlerindenidir. "3 Apat, Her Çocuk Özeldir, Dangal" gibi toplumsal sorunları konu aldığı filmleriyle hem IMDB listelerinde hem de insanlar içerisinde oldukça değer gören filmler ortaya koymuştur.

Türkiye'de Hindistan

Türkiye ve Hindistan ilişkilerinin tarihi oldukça eskilere dayanmaktadır. Yüzyıllardan beri var olan fetihler, akınlar, baharat yolu gibi etkenler iki uzak coğrafyanın kültür aşinalığını oldukça pekiştirmiştir. Osmanlı padişahları ile alt kıtanın Müslüman hükümdarları arasında ilk diplomatik misyon değişimi 1481-82 yıllarına dayanmaktadır. Mevlâna Celaleddin Rumi'nin Sufi felsefesi, Hint alt kıtasında kendi Sufizm gelenekleri ve Bhakti hareketi ile yankı buldu. Hindustani ve Türk dillerinde de ortak pek çok kelime vardır. Hindistan ile Türkiye arasındaki daha yakın tarihli tarihsel temaslar, 1912'de Balkan Savaşları ve Hilafet hareketi (1919-1924) sırasında, tanınmış Hintli özgürlük savaşçısı Dr. MA Ansari'nin Türkiye'ye yaptığı tıbbi görevde yansıtıldı. Hindistan ayrıca 1920'lerde Türkiye'nin Kurtuluş Savaşı'na ve Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşuna destek verdi (Indian Embassy in Turkey).

Türklerin Hindistan üzerindeki etkisi dil, kültür ve medeniyet, sanat ve mimari, kostüm ve mutfak gibi konularda kendini göstermektedir. Hatta Hintçe ve Türkçe arasında birçok ortak kelime bulunmaktadır. Türkiye Hindistan ve Bollywood kavramı aşinalığının en büyük etkenlerinden biri Awaara filminde Raj Kapoor tarafından canlandırılan Raj karakterinin söylediği *Awaara Hoon* şarkısının Türkçe versiyonu olan, İzzet Altınmeşe tarafından 1989 seslendirilen *Avare* şarkısıdır. Yıllar içerisinde Türkiye coğrafi konumu, kültürel ve tarihî zenginliklerinden dolayı birçok Bollywood filminin çekimlerine ev sahipliği yapmıştır. Örneğin; *Guru/2007*, *Mission İstanbul (Görev İstanbul)/2008*, *Ajab Prem Ki Ghazab Kahani/2009*, *Game (Oyun)/2011*, *Dookudu/2010*, *Ek Tha Tiger/2012* gibi filmlerin bazı sahneleri Türkiye'nin çeşitli illerinde çekilmiştir. Türkiye'de birçok Hint filmi vizyona girmiştir. 18.08.2017 tarihinde vizyona giren *Dangal* filmi Türkiye genelinde 182.304 kişi tarafından,

20.10.2017 tarihinde vizyona giren Süperstar filmi 162.567 kişi tarafından izlenmiştir. Bunların dışında Bollywood sektörünü çok yakın kadrardan takip etmekte olan büyük bir kitle de bulunmaktadır. Aamir Khan, Türkiye’de en çok tanınan ve en çok bilinen Bollywood aktörlerinden birisidir. 2017 yılında Türkiye’ye yapmış olduğu ziyaret, Türkiye’de oldukça büyük bir yankı uyandırmıştır. 2016 yılında Kanal 7’de *‘Is Pyaar Ko Kya Naam Doon’* isimli Hint dizisi *‘Bir Garip Aşk’* adıyla yayımlanmaya başlamıştır. Türk televizyon izleyicileri tarafından oldukça beğeniyle izlenen dizi sonrası, izleyicilerden talep üzerine farklı Hint dizileri de yayımlanmaya başlamıştır. Günümüzde hala devam etmekte olan Hint dizi furyası, Türk insanlarına Hint kültürüne dair motifleri aktarmaktadır. Bollywood sinemasının yarattığı bu merak duygusu; film, kültür ve sektöre yönelik gelişmeleri takip etmek isteyenlere yönelik birçok fan grubu ve fan web sitelerinin oluşmasına sebep olmuştur (BollyTurk, 2022).

Türkiye’deki Hindistan Bollywood ve Kast Algısına Yönelik Anket Sonuçları

Türkiye’deki Hindistan, Bollywood ve kast algısını ölçmek amacıyla yapılmış olan ankete, Türkiye’de yaşamakta olan 140 kadın ve erkek birey katılım sağlamıştır. Ankette 20 adet soru bulunmaktadır. Anketteki sorular daha çok insanların zihinlerindeki Hindistan’ı tanımlamaya ve bilgi birikimlerini ortaya koymaya yöneliktir.

- Katılımcıların %45’i (63 kişi) 19 - 25 yaş aralığında,
- Katılımcıların %22,9’u (32 kişi) 26 - 35 yaş aralığında,
- Katılımcıların %21,4’ü (30 kişi) 36 - 45 yaş aralığında,
- Katılımcıların %6,4’ü (9 kişi) 46 - 55 yaş aralığında,
- Katılımcıların %2,1’i (3 kişi) 55 yaş üstü,
- Katılımcıların %2,1’i (3 kişi) 0 - 18 yaş aralığındadır.

Katılımcıların genel olarak Hindistan kavramını nasıl tanımladığını görmek amacıyla *“Hindistan deyince aklınızda ilk gelen şey nedir?”* diye sorulduğunda; Bollywood, dans, Hint dizileri, renkler, baharat, Tac Mahal, Aamir Khan, kirlilik, inek, Ganj Nehri, gelenekler, giyim, kalabalık, kast gibi yanıtlar alınmıştır. Verilen yanıtlardan hareketle genel olarak insanların Hindistan’a dair doğru, gerçek veya yanlış birçok farklı düşünceye sahip olduğunu görmekteyiz. Bununla birlikte yumuşak güç unsuru olarak festivallerin, kültürel, dinî ve sinema öğelerinin insanlar üzerinde gerçek bir etkisi olduğu açıkça görülmektedir. Örneğin; dünya genelinde birçok ülkede düzenlenen renk festivallerinin temeli *Holi Festivali’ne* dayanmaktadır. Türkiye’de de ilk kez orijinal konseptiyle yüzlerce kişinin katılımıyla 2016 yılında kutlanmıştır. İnsanların ilgiyle sahiplendiği bu festival her yıl ülkemizde kutlanmaktadır. Katılımcılara yine *“Sizce Hindistan nasıl bir ülke?”* diye sordüğümüzde;

- %42,9’u (60 kişi) “Çok derin bir kültür ve medeniyeti barındıran bir ülke”,
- %32,1’i (45 kişi) “Çok eğlenceli ve ilginç bir ülke”,
- %15’i (21 kişi) “Pis, kirli ve korkunç bir ülke”,
- %4,3’ü (6 kişi) “İlgilenmiyorum”,
- %3,6’sı (5 kişi) “Hayallerimin ülkesi”,
- %2,1’i (3 kişi) “Diğer” cevabını vermiştir.

Diğer cevabını veren katılımcılar ise;

“Kalabalık ve açlık sınırının yüksek olduğu bir ülke. Katı kurallarla ayrılmış bir tabakalaşmanın söz konusu olduğu, bu kalabalık içerisinde hijyenin beklenmemesi gerektiği, o yüzden hastalıkların ve enfeksiyon riskinin yüksek olduğu, aynı zamanda batıl inançlarda ve gerekli gereksiz her şeye tapma konusunda zirve yapmış bir ülke”,

“İnsanların üst ve alt olarak ayrıldığı, inançlarını yoğun bir şekilde yaşayan bir ülke.”,

“Farklı giyim tarzı farklı dansları olan bir ülke” yanıtlarını vermiştir.

Bu cevaplar da bizlere insanların Hindistan gerçeğini olumlu ve olumsuz yönleriyle kabullendiğini göstermektedir. İnsanlar ülkenin kültüre, medeniyete, renkli dünyasına oldukça hayran olmasına rağmen, bir yandan da sınıf farkları, çevre kirliliği gibi gerçekleri de kabullenmiştir. Ardından katılımcılara sorulan “*Hindistan’da yaşamak veya ziyaret etmek ister miydiniz?*” sorusuna;

- Katılımcıların %83,6’sı (117 kişi) “Hayır sadece ziyaret etmek isterim”,
- Katılımcıların %10,7’si (15 kişi) “Evet yaşamak isterim”,
- Katılımcıların %5,7’si (8 kişi) “Asla yaşamak istemem” cevabını vermiştir.

İki soruda alınan cevaplara bakacak olursak Türkiye’de yaşayan insanlar Hindistan’ın heyecanlı, ilginç, eğlenceli ve derin bir kültürel yapıya sahip olduğunu düşünmekte; fakat yine aynı çoğunluk Hindistan’da yaşayamayacağını belirtmektedir. Ülkenin kültürel açıdan zenginliği ne olursa olsun insanların sadece ziyaret etmek isteyeceği bir yer olarak kabul görmektedir. Bu da ülkenin nüfus yoğunluğu, temizlik anlayışı, gelir düzeylerindeki eşitsizlik, insan hakları konusundaki eksiklikler bağlamında değerlendirilmektedir. “*Son yıllarda oldukça popüler olan Kanal 7’de yayımlanan Hint dizilerine bakış açıları*” sorulduğunda katılımcıların;

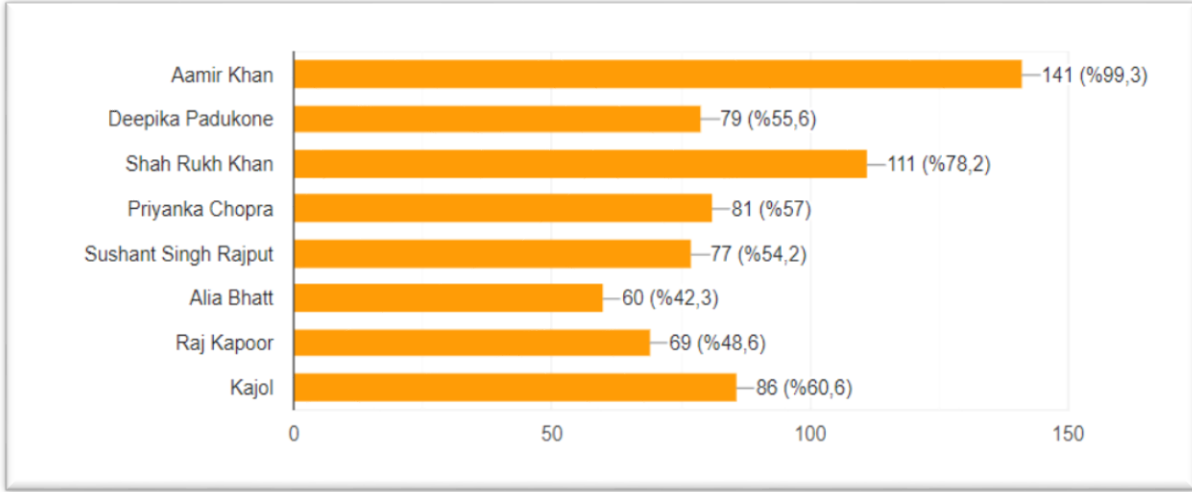
- %31,4’ü (44 kişi) “Beğenmiyorum”,
- %17,9’u (25 kişi) “Güzel, devam etmeli”,
- %17,1’i (24 kişi) “Annem, anneannem, babaannem, teyzemler, halamlar bayılıyor”,
- %13,6’sı (19 kişi) “Oyunculuklar kötü, ama izletiyor”,
- %20’si (28 kişi) “Diğer” cevabını vermiştir.

Katılımcılardan aldığımız cevaplara bakacak olursak Hint dizi sektörünün Türkiye’de de çok olumlu bir izlenim bırakmadığı sonucuna varmaktayız. Hint dizi sektöründe sahneler ve kurgu gerçeklikten daha uzak, oyunculuklar daha amatör ve içerik inandırıcılık bakımından çok da tatmin edici bulunmamıştır. Buna istinaden Türkiye’de sınırlı sayıda Bollywood filminin vizyona girdiğini baz alırsak; “*Bollywood’un ne olduğunu biliyor musunuz?*” sorusuna katılımcıların;

- %83,6’sı (118 kişi) “Evet tabii ki”,
- %10,6’sı (15 kişi) “Daha önce duydum”,
- %5,7’si (8 kişi) “Hayır, bilmiyorum” cevabını vermiştir.

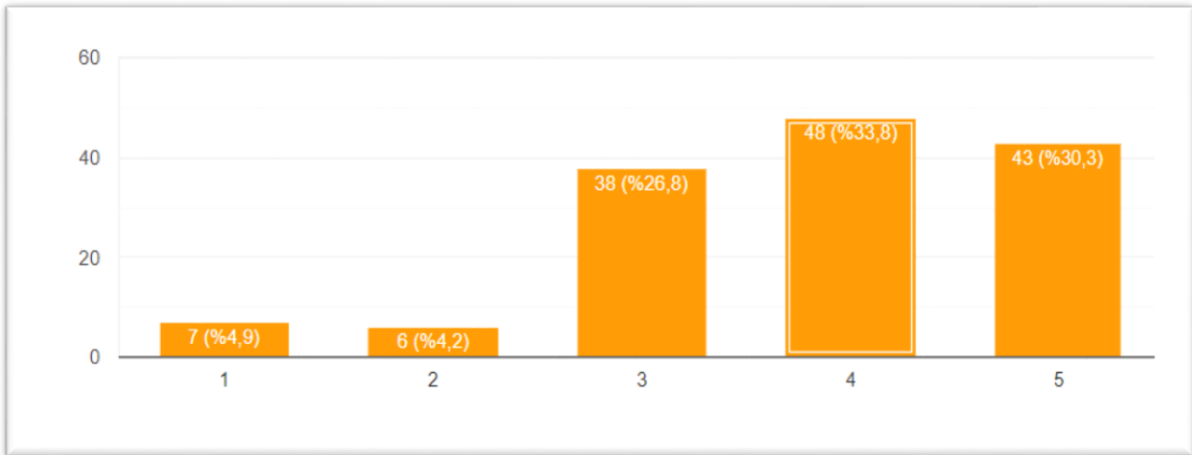
Genel manada bakacak olursak Türkiye’de yaşayan insanlar Bollywood hakkında az çok bilgi birikimine sahiptir. Bollywood sektörünün en önemli kazanımlarından biri de sinema sektörüne yetiştirdiği isimlerdir. Aamir Khan, Deepika Padukone, Shah Rukh Khan gibi simalar dünya genelinde oldukça popüler bir konuma sahiptir. Katılımcılara bu ünlü isimlerden bazılarını sordüğümüzda aldığımız cevaplar da bu isimlerin Türkiye’deki popülerliğini yansıtır niteliktedir.

Grafik 1.

Verilen cevaplarda 140 katılımcının tamamı Aamir Khan'ı tanıdığını belirtmiştir. Aamir Khan seçeneğini Shah Rukh Khan, Kajol, Priyanka Chopra gibi isimler takip etmektedir. Bu sanatçılar Türkiye ile birlikte dünyada da geniş bir bilinirliğe ve hayran kitlesine sahiptir. Türkiye'de vizyona giren birçok Hint filmi olmuştur. Bundan hareketle katılımcılara "En beğendiğiniz Hint filmi hangisidir?" sorusu sorulmuştur. Katılımcıların 4/3'ü "3 Idiots" cevabını vermiştir. Eğiticiliği ve eğitim sistemine eleştirel bir yaklaşım olarak değerlendirilen film tüm dünyada olduğu gibi Türkiye'de de okullarda tavsiye edilen filmler arasındadır. Verilen diğer cevaplar "Dangal, Her Çocuk Özeldir, Ghajini, P.K." yönündedir. Katılımcıların Hindistan sanatı ve sinemasına yönelik bakış açıları sorulduğunda; Hindistan'ın kültür, dil, tarih, din vs. açısından çok fazla çeşitliliğe ve renkliliğe sahip olması nedeniyle Hint sanat ve sinemasının bu oranda renkli olduğu yönündedir. Hint filmlerinde konular tekrarlasa bile temaların kültür, coğrafya, din gibi nedenlerle değişmesi, duygusal ve samimi olmaları, renkler ve ışıklarla görsel şölen yaşatması yanıtları ağırlıktadır. Katılımcılara "Hint ve Türk kültürünü değerler ve yakınlık bakımından yakın buluyor musunuz?" diye sorulduğunda büyük bir çoğunluğu "Hayır, benzemiyor" demiştir. Fakat kültürel ve geleneksel açıdan benzediğini savunanlar da olmuştur. Hint sinemasında kültürel yapının bir getirisi olan dinî öğelerin davranış ve yaşamı etkilemesinden kaynaklı olarak Hint sineması ve sanatı da dinî motifleri taşımaktadır. Katılımcılara bu benzerliklerin düzeyi sorulduğunda, "Oldukça yüksek oranda kullanılıyor." dönütleri alınmıştır.

Grafik 2.

Hindistan'daki toplumsal yapıyı şekillendiren kast sistemi hakkında katılımcıların bilgisi sorulduğunda genellikle “Bilmiyorum.” cevabı verilmiştir. Bilenlerden gelen cevaplarsa “kötü bir uygulama olduğu” yönündedir. Katılımcıların çoğu bu araştırma sayesinde kast sisteminin hala devam ettiğini öğrenmiş ve 21. yüzyılda hala varlığını sürdürebilmesini üzücü ve korkutucu olarak karşılamışlardır.

Sonuç

Hindistan; kültür, din, dil bakımından çeşitliliğe sahip bir ülkedir. Hindistan'daki insanların büyük kesimi Hinduizm'e inanmaktadır. Kast sistemi, insanları sınıflara ayıran bir toplumsal tabakalaşmadır. Yıllar öncesinden beri inanç ile var olmuş olan kast sistemi, yasalarda olmamasına rağmen günümüzde hala devam etmektedir. Kast sistemi Brahmanlar, Kshatriyalar, Vaishyalar ve Shudralar'dan oluşmaktadır. Kast sistemine dahil edilmeyen insanlardan oluşan Dalitler (Shudralar ve Dokunulmazlar) kast sisteminin acımasızlığını yaşayan kesimdir. Bunun yanı sıra çok kapsamlı ve kadim bir geçmişi içerisinde barındırır. Sahip olduğu kültürel öğeler; festivaller, danslar, film sektörü, renkli giysiler, farklı yemek kültürü insanların gözünde Hindistan'ı oldukça farklı bir konuma taşımaktadır.

Yaşadığımız coğrafyada eski zamanlardan beri Hindistan ile ikili ilişkiler içerisinde bulunulmuştur. Bunun öncülüğünü yakın geçmişte Raj Kapoor, Aamir Khan gibi isimler yapmıştır. Makale kapsamında yapılan anket verilerine göre de katılımcıların tamamı özellikle Aamir Khan'ı tanımaktadır. Türkiye'deki Hindistan algısı oldukça güçlüdür. Bunun en temel etkeni film sektörünün dünya genelinde ulaştığı başarıdır. Bu noktada Hindistan'ın yumuşak güç unsuru olarak çeşitli kültürel öğeleri başarılı bir şekilde kullandığını kabul etmemiz gerekmektedir. Dünyanın birçok ülkesi ve Türkiye'de de düzenlenmekte olan *Holi Festivali* bunun en büyük örneklerinden biridir. İnsanların Hindistan'a duyduğu bu ilginin aksine orada yaşam sürmeye yönelik olumlu fikirlere sahip olan katılımcı sayısı oldukça azdır. Katılımcıların çoğu Hindistan'ı yalnızca ziyaret etmek istediğini belirtmiştir. Hindistan toplumunun yapısını oluşturan kast sistemi hakkında ülkemizdeki insanların çok az bilgiye sahip olduğu görülmektedir. Kast sistemini bilmeyen veya bu araştırma sayesinde kast sisteminin hala varlığını sürdürdüğünü öğrenip şaşırın birçok insan bulunmaktadır.

Kaynaklar

- Akın, R. (2021). *Hint Sanatı*. İkinci Adam Yayınları.
- Arslan, H. (2014). “Holi: Hindu Bahar Bayramı”. *Dokuz Eylül Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*. 1 (39), 181-220.
- Bhagavad Gita. (2004). *Hinduların Kutsal Kitabı*. Çev., K. Kaya. Ankara: Dost Kitabevi.
- Büyükbahçeci, Esra. (2016). “Hint'te Kast Sisteminin İlk İzleri ve Hint Edebiyatındaki Yeri”. *Ankara Üniversitesi DTCF Dergisi*. 56 (2), 238-255.
- Can, D. (2015). *Hintçe Gezi ve Konuşma Rehberi*. Delta Kültür Yayınları.
- Hutton, J. H. (1963). *Caste in India: Its Nature, Function and Origins*. Bombay: Indian Branch Oxford UP.
- İri, M. (2013). “Bollywood Sineması: Hindistan'ın Hareketli Resim Sanayii Üzerine Notlar”. *Galatasaray Üniversitesi İletişim Dergisi*. (18), 21-35.
- Johal, R. (2004). “Bollywood Batein”. *Qualitative Research Report*.
- Kaya, K. (2003). *Hint Edebiyatı Seçkisi: Okyanusun Kıyısında*. Ankara: İmge Yayını.
- Kutlutürk, C. (2014). “Hindistan'da Din Olgusunun Sosyal Hayata Etkileri Hinduizm Örneği”. *Akademik Araştırmalar Dergisi*. (64), 144-163.
- Thompson, K.; Boardwell D. (2003). *Film History: An Introduction*. Madison: University of Wisconsin.

İnternet Kaynakları

BollyTurk. (2022). <https://www.bollyturk.com/>, <https://www.bollywoodfanatikleri.com>. (e.t.: 28 Mayıs, 2022).

Hindistan Büyükelçiliği. "Türkiye-Hindistan İlişkileri". <https://www.indembassyankara.gov.in/page/relation/> (e.t.: 16 Mayıs, 2021).

Joshua Project. (n.d.). <https://joshuaproject.net/countries/in> (e.t.: 13 Mayıs, 2021).

Kelete, S. (n.d.). "The Religion", *Hindusim Project*. <https://scholarblogs.emory.edu/rel100hinduism/> (e.t.: 14 Mayıs, 2021).

Görsel Kaynaklar

Görsel 1. <https://hindistangezi.com/> (e.t.: 13 Mayıs, 2021).

Görsel 2. <https://www.scmp.com/lifestyle/travel-leisure/article/2186308/welcome-indias-death-hotel-salvation-house-where-hindus-go> (e.t.: 14 Mayıs, 2021).

Görsel 3. <https://www.scmp.com/lifestyle/travel-leisure/article/2186308/welcome-indias-death-hotel-salvation-house-where-hindus-go> (e.t.: 14 Mayıs, 2021).

Görsel 4. <https://tr.sputniknews.com/foto/201803021032477701-hindistan-holi-festival-renk-gelenek-asya/> (e.t.: 14 Mayıs, 2021).

Görsel 5. <https://news.cgtn.com/news/3d3d414d324d6a4d32457a6333566d54/index.html> (e.t.: 14 Mayıs, 2021).

Görsel 6. <https://www.independent.co.uk/life-style/diwali-when-date-hindu-sikh-jain-festival-lights-india-uk-celebrate-a9168076.html> (e.t.: 14 Mayıs, 2021).

Görsel 7. <https://theprint.in/india/yediyurappa-govt-reverses-ganesh-chaturthi-order-allows-low-key-celebrations/485022/> (e.t.: 14 Mayıs, 2021).

Görsel 8. <https://seyler.eksisozluk.com/hint-filmlerinin-sonu-gelmez-dans-sahnelerindeki-figurler-in-aslinda-belli-anlamlari-sembolize-etmesi> (e.t.:14 Mayıs, 2021).

